Zutphen als inspiratie voor makers en verhalen

Cultuurnota
gemeente Zutphen
2025-2028

Zutphen

Spaans duo Hurycan tijdens festival Oeverloos op de IJsselkade in de voorstelling Te Odiero over het krachtenspel tussen liefde, genegenheid en ergernis in een relatie.
Foto door Henry Krul

Kunst en cultuur in de gemeente Zutphen. Waar staan we voor?

1. In de gemeente Zutphen is een divers en uitnodigend cultureel aanbod vanzelfsprekend onderdeel van de samenleving. We bouwen daarvoor op een sterke basis van zes instellingen: een theater (De Hanzehof), een bibliotheek (BijdeBieb), een centrum voor de kunsten (De Muzehof), Musea Zutphen (de gemeentelijke collectie en het museum Henriette Polak), een filmhuis (Luxor) en een centrum voor moderne kunst en gedachten (Dat Bolwerck). Daarnaast zorgen meerdere culturele organisaties voor verdieping door festivals, voorstellingen en evenementen te organiseren. (Amateur-) verenigingen zijn volop actief in de gemeente.
2. Klassieke muziek en erfgoed inspireren makers en verhalenvertellers. Erfgoed verbindt het verleden, het heden en de toekomst. Zutphen is een gemeente waar klassieke muziek volop te horen is. Ook popmuziek krijgt ruimte op diverse plekken in de gemeente.
3. Zutphen wil een stad van makers zijn. Dat begint op school: kinderen maken daar kennis met kunst en cultuur en raken enthousiast om ook in hun vrije tijd actief te worden. Ook op latere leeftijd sluiten inwoners zich aan bij verenigingen of geven zij op hun eigen manier vorm aan kunst en cultuur.
4. We maken ruimte voor maakplekken en podia. De Hanzehof is – en blijft – een plek van de stad: een podium waar inwoners kunnen maken én meemaken. Een plek om talenten te ontwikkelen, kunsten te tonen, elkaar te ontmoeten, samen te werken en verhalen te delen.
5. We bouwen aan een vernieuwend cultuuraanbod, met wortels in ons klassieke profiel en rijke verleden. Zo ontstaat de cultuur van de toekomst. We bieden ruimte aan experiment en innovatie: nieuwe vormen van kunst krijgen een plek in Zutphen. We ontwikkelen broedplaatsen, geven cultuur een plek in de wijken en benutten de openbare ruimte als podium voor makers en verhalen.

Hoe maken we dit waar?

1. We zorgen voor een passend financieel kader.
2. We maken heldere prestatieafspraken met onze basisorganisaties.
3. We ondersteunen initiatieven via subsidieregelingen voor meerjarige én nieuwe, incidentele projecten.
4. We zoeken de integrale samenwerking – binnen de cultuursector én binnen de gemeente – bijvoorbeeld met recreatie, toerisme, vastgoed en het sociaal domein.
5. We bieden ruimte en plekken aan makers.
6. We bieden ruimte en netwerk aan makers, zodat initiatieven kunnen ontstaan en groeien.

Samenvatting voor publiek

Zutphen is een gemeente van verhalen en van makers. Inwoners creëren, beleven en delen cultuur – in de binnenstad én in de wijken. We hebben een rijke geschiedenis, een sterk cultureel netwerk en een creatief karakter waar we trots op zijn. In deze cultuurnota voor 2025-2028 - een vervolg op het huidige beleid uit 2021-2024 “De stad als Podium” - staat beschreven hoe we dit de komende jaren verder versterken.

Deze cultuurnota is er voor iedereen. Voor jonge gezinnen, ouderen en jongeren die een plek zoeken in de gemeente. Voor culturele organisaties, makers en verenigingen. Voor bezoekers, toeristen én voor inwoners die willen meedoen of gewoon willen genieten van kunst en cultuur.

Wat betekent dit voor jou als inwoner? Je komt cultuur vaker tegen in je eigen wijk. Denk aan buurtprojecten, voorstellingen of creatieve workshops. Je kunt meedoen aan nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld in een broedplaats of in het Hanzehuis – een plek in de stad waar ontmoeting, talent en cultuur samenkomen. Ook versterken we het culturele aanbod in de binnenstad en zorgen we dat cultuur toegankelijk blijft voor iedereen.

En wat betekent het voor culturele organisaties en makers? We investeren in een sterke basis, in samenwerking en in ruimte voor vernieuwing. Waarbij een zestal basisinstellingen, de bibliotheek, de Hanzehof, de Muzehof, Luxor, de Musea Zutphen en Dat Bolwerck het fundament vormen voor het culturele landschap in Zutphen. Gericht op cultuureducatie (voor jongeren) en talentontwikkeling. Vernieuwing staat centraal, iets dat past bij de geschiedenis van Zutphen. Hierdoor ontstaan er steeds nieuwe initiatieven en evenementen, ideeën bedacht door onze inwoners, (amateur)verenigingen en culturele organisaties. Soms een tikje schurend. Vaak creatief en vooruitstrevend.

Organisaties zoeken samenwerkingen binnen én buiten de cultuursector, zoals in de wijken en wijkcentra. Maar ook via podiumplekken, broedplaatsen, atelierruimten en via meerdere evenementen en projecten. We herzien onze subsidieregelingen en kunst en cultuur wordt altijd onderwerp van gesprek bij maatschappelijke opgaven en uitdagingen.

Met deze cultuurnota bouwen we aan een Zutphen dat blijft inspireren – voor makers, inwoners én bezoekers. Een stad waar cultuur dichtbij is, die kansen biedt en verhalen tot leven brengt.

Voorwoord

Zutphen creëert cultuur. Iedere dag opnieuw. Van grote festivals tot ruige keldersessies en kleine buurtprojecten: cultuur leeft in onze gemeente. Inwoners ontmoeten elkaar, spreken zich uit, verwonderen zich en laten zich raken. Dankzij bevlogen verenigingen, makers, vrijwilligers en onze sterke basisorganisaties staat Zutphen bekend als bruisende cultuurstad.

Cultuur opent nieuwe werelden, verbindt mensen en helpt ons groeien. Iedereen verdient daarom de kans om cultuur te maken én mee te maken. In deze cultuurnota zetten we daar vol op in.

De komende jaren maken we cultuur zichtbaar én voelbaar in het dagelijks leven van onze inwoners. In de wijken ontstaan kunstprojecten waarbij buurtbewoners samen verhalen verbeelden in bijvoorbeeld een voorstelling, muurschildering of pop-up optreden.
In het Hanzehuis bouwen we aan een levendige huiskamer van de stad – een plek waar jong en oud samenkomen om te oefenen, op te treden, te leren en elkaar te ontmoeten. Ook bieden we ruimte aan broedplaatsen waar creatieve makers hun werk kunnen ontwikkelen én delen met de stad.

We blijven inzetten op onze kracht: klassieke muziek, ons rijke erfgoed en de sterke netwerken die Zutphen kenmerken. Tegelijkertijd maken we ruimte voor vernieuwing en experiment. Voor jonge makers en nieuwe verhalen. Want Zutphen is klassiek én vooruitstrevend. Uniek én toegankelijk.

Onze ambitie is helder: een Zutphen waarin iedereen cultuur dichtbij beleeft. Waar jongeren hun plek vinden, ouderen blijven meedoen, nieuwkomers zich welkom voelen en bezoekers worden verrast. Een stad en dorp die inspireren – voor makers, inwoners én gasten.

Sjoerd Wannet
wethouder Cultuur & Erfgoed

Inhoud

Oplegger 3

Samenvatting voor publiek 5

Voorwoord wethouder Sjoerd Wannet 7

Leeswijzer 11

1. Een korte terugblik 15

2. Zutphen als inspiratie voor verhalen 23

2.1. Versterken van de verhaallijnen van de gemeente Zutphen 26

2.2 Verhalen verbinden – de sociale kracht van cultuur 33

2.3 Verhalen kun je beleven 35

2.4 Gemeente Zutphen heeft een regionale betekenis, relevantie en aantrekkingskracht 39

3. Zutphen als inspiratie voor makers 45

3.1 We bieden ruimte en plekken aan makers 47

3.2 We bieden ruimte en netwerk aan makers 55

3.3 Iedereen maakt kunst en cultuur mee 61

4. Uitvoering van de cultuurnota 2025-2028 63

Bijlagen 71

Leeswijzer

In deze cultuurnota “Zutphen als inspiratie voor makers en verhalen” gaan we uit van twee hoofdonderwerpen, “verhalen” en “makers”. Kenmerkend voor de gemeente Zutphen, waarbij verhalen altijd onderdeel zijn geweest van de geschiedenis en nieuwe verhalen steeds ontstaan. Een constante verbinding met makers. Zonder verhalen geen makers, en zonder makers geen verhalen. Een stad met oude ambachten en nieuwe technieken. Klassiek en toch ook altijd vernieuwend. De constante verbinding tussen nieuw en oud zie je ook terug in de vormgeving van dit cultuurbeleid.

We gaan uit van twee hoofddoelstellingen:

1. Gemeente Zutphen heeft een regionale betekenis, relevantie en aantrekkingskracht.
2. Iedereen maakt kunst en cultuur mee.

In **hoofdstuk 1** blikken we terug. Wat hebben we in de afgelopen tijd gedaan? Op welke manier herijken we onze vorige cultuurnota 2021-2024 “De Stad als Podium”? En met welke ontwikkelingen hangt de cultuurnota samen? We zetten hiermee de langere lijn uit of ook wel visie neer voor kunst en cultuur in de gemeente Zutphen.

In **hoofdstuk 2** gaan we in op Zutphen als inspiratie voor verhalen. We zeggen hierbij iets over onze basis, hoe we onze verhaallijnen kunnen versterken (uniek en klassiek), hoe verhalen kunnen verbinden door in te gaan op de sociale kracht van verhalen en op welke manier dit samenhangt met onze regionale rol. Hoofddoelstelling 1 vormt de basis van dit hoofdstuk. De relevantie van de gemeente Zutphen binnen de regio, maar ook de landelijke aantrekkingskracht.

In **hoofdstuk 3** gaan we in op Zutphen als inspiratie voor makers. Op welke manier we inzetten op de letterlijke ruimte voor makers: de vernieuwbouw van de Hanzehof, broedplaatsen- en atelierruimtes, kunst in de openbare ruimte en cultuur in de wijk(en). Ook gaan we in op de figuurlijke ruimte voor makers: hoe we gaan inzetten op het netwerk, samenwerking, talentontwikkeling en cultuureducatie. Iedereen kan hier onderdeel van zijn en dit meemaken. Waarbij we specifiek inzetten op de jongerencultuur en de popcultuur. Hoofddoelstelling 2 vormt de basis van dit hoofdstuk: iedereen kan kunst en cultuur meemaken in Zutphen.

In het laatste hoofdstuk, **hoofdstuk 4**, blikken we vooruit op het uitvoeringsprogramma, onze subsidieregelingen en het financiële kader.

[1] Waar Zutphen staat, wordt de hele gemeente Zutphen bedoeld

Een nieuw geluid tijdens muziekfestival CTRL ALT FEST op de Schupstoel.
Foto door Sebastiaan Voskamp.

1. Een korte terugblik

Wat ging er vooraf aan het opstellen van deze cultuurnota “Zutphen als inspiratie voor makers en verhalen?”

Cultuurnota 2021-2024 ‘De Stad als Podium’

In 2021 stelde de gemeenteraad de Cultuurnota 2021-2024 vast. Met als uitgangspunt, de “stad als podium”. Cultuur is daarbij te beleven op verrassende plekken, in allerlei vormen, aantrekkelijk en toegankelijk voor een kleurrijk gezelschap en uitnodigend om aan mee te doen.

Om dit te bereiken, hebben we ons op de volgende (speer)punten gericht.

1. Kunst en cultuur voor iedereen
2. De waarde en betekenis van cultuur beter benutten
3. Cultuur in de schijnwerpers
4. De Hanzehof als “Huis van de stad”
5. Versterken van het culturele samenspel

In 2023 werd de bestuursopdracht van de vernieuwbouw van de Hanzehof geformuleerd en verder uitgewerkt. Ook startten we in 2023 met de cultuurnetwerker, ter ondersteuning van makers en organisaties. Daarnaast zijn we ook in 2023 begonnen met het opzetten van een eerste broedplaats aan de Wijnhofstraat voor creatieve makers. En als laatste stimuleerden we een ontwikkeling op het gebied van popmuziek. Samen met allerlei betrokken partijen, organisaties en muzikanten uit het veld gingen we om tafel. Sinds 2024 is een lokale popmakelaar actief die muzikanten bijstaat en hen verder helpt ontwikkelen.

Met deze cultuurnota herijken we de cultuurnota uit 2021, gaan we verder met waar we mee begonnen zijn en voegen we hier een aantal nieuwe uitgangspunten aan toe: klassiek, experiment en ruimte voor makers. Ook willen we een aantal speerpunten uit 2021-2024 verder ontwikkelen, zoals “kunst en cultuur voor iedereen” en de vernieuwbouw van de Hanzehof. Daarmee komen we met een visie voor kunst en cultuur in Zutphen, niet alleen voor de periode 2025-2028, maar ook voor de langere termijn.

Het Coalitieakkoord “Natuurlijk betrokken, gelijk vooruit”

Daarna volgde het Coalitieakkoord “Natuurlijk betrokken, gelijk vooruit”. Hierin staat centraal:

> “Een rijk cultureel aanbod is essentieel voor onze inwoners, voor het vestigingsklimaat en voor de aantrekkelijkheid van Zutphen en Warnsveld. In een samenleving met gelijke

> kansen voor iedereen kan cultuur een essentiële bijdrage leveren. Kunst houdt ons een spiegel voor, ontroert en confronteert. Kunst en cultuur dragen immers bij aan ontmoeting, plezier, het creëert kansen. Kunstbeleving en makerschap moeten daarom niet gebonden zijn aan enkele vaste plekken, maar in de hele gemeente te beleven zijn en hoort zodoende ook in de wijken thuis".

Evaluatie van cultuurnota 2021- 2024

Begin 2024 evalueerden we met de culturele basisinstellingen de Cultuurnota 2021-2024 "De Stad als Podium". Uit de evaluatie blijkt dat in de afgelopen periode deze instellingen met hun programma's en activiteiten actief bijdroegen aan de doelstellingen uit de Cultuurnota 2021-2024 "De Stad als Podium". Ook blijkt uit de evaluatie dat het noodzakelijk is om voor de deze beleidsperiode 2025-2028 te werken met een uitvoeringsprogramma, duidelijkere en inhoudelijkere prestatieafspraken met onze basisorganisaties te maken en gezamenlijk in te zetten op een betere monitoring van deze afspraken. Daarnaast is het opstellen van gezamenlijke doelen van belang. Ook is het noodzakelijk om onze subsidieregelingen onder de loep te nemen en te kijken naar op welke manier we de meerjarige initiatieven en incidentele subsidie willen vormgeven.

Voorbereidingen voor deze cultuurnota – we voerden diverse gesprekken

Op 16 juli 2024 is er, in voorbereiding op deze cultuurnota, de startnotitie beleidsactualisatie kunst en cultuur opgesteld. Hierin beschreven we de belangrijkste ontwikkelingen voor het cultuurbeleid voor de periode 2025-2028. Deze notitie is op 26 september 2024 besproken met de gemeenteraad en het culturele veld. We hebben feedback opgehaald en afgestemd met collega's vanuit verschillende domeinen.

In opmars naar de cultuurnota 2025-2028 zijn er meerdere gesprekken gevoerd met verschillende organisaties, verenigingen en kunstenaars uit de cultuursector. Ook organiseerden we drie gesprekken met een brede afvaardiging van het culturele veld (bijlage 1). In deze drie sessies bespraken we de thema's talentontwikkeling en samenwerking, klassieke muziek en de creatieve stad. De centrale vraag bij elke sessie was hoe we Zutphen als cultuurstad verder kunnen ontwikkelen, wat daarvoor nodig is op het gebied van ruimte, regelgeving, kennis, draagvlak, attitude en financiën. Een belangrijke vraag die we bij elke sessie stelden was hoe we er gezamenlijk voor kunnen zorgen dat zoveel mogelijk inwoners kunst en cultuur kunnen meemaken. Deze verschillende sessies waren uitzonderlijk positief. De uitkomsten ervan zijn opgenomen in bijlage 1 van deze cultuurnota. De ideeën verwerken we verder in het uitvoeringsprogramma.

De voorstelling van Woest Oost 'Live, laugh, Laat me met rust' tijdens festival Oeverloos.
Foto door Henny Krul

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie schetsen we hoe Zutphen en Warnsveld er in 2040 uitzien. Cultuur speelt hierbij een belangrijke rol.

In de omgevingsvisie staat:

> “Ons cultuuraanbod is uitnodigend en goed bereikbaar voor inwoners en bezoekers. Cultuur is zichtbaar in de binnenstad, maar ook daarbuiten. De historische binnenstad en de Hanzehof zijn verbonden in een cultuurcorridor, en elk wijkhart heeft kunst- en cultuurvoorzieningen.”

Het behoud en de versterking van het cultuuraanbod staan centraal. Zutphen is een cultuurstad in de regio met een eigen signatuur. De vernieuwbouw van de Hanzehof biedt kansen voor een modern cultureel en maatschappelijk cluster. Cultuur draagt bij aan bredere maatschappelijke opgaven en vraagt om een integrale aanpak.

Jong en oud leren over de Zutphense geschiedenis in de Musea Zutphen.
Foto door Wim Kok

In het educatieve project ‘Speel mee met’ repeteren en spelen amateurcellisten van alle leeftijden mee met het professionele ensemble. Het project is een samenwerking tussen Cellowercken en Muzehof.

Previewavond in de Hanzehof- Presentatie door Pjotr van het nieuwe seizoen

2. Zutphen als inspiratie voor verhalen

Zutphen biedt als gemeente, maar van oudsher ook als stad, inspiratie voor verhalen. Of het nu gaat om verhalen over bijvoorbeeld de Hanze of antroposofie, of verhalen van onze inwoners uit de verschillende wijken. Het verhaal van Zutphen vormt een inspiratie voor het vertellen van verhalen van vroeger maar zorgt ook voor inspiratie voor het creëren van nieuwe verhalen. We zien kunst en cultuur bij uitstek als middel om verhalen uit het verleden, het heden en ook over de toekomst te vertellen. Door onze inwoners, maar ook door onze makers en culturele instellingen. Dit doen ze bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een theatervoorstelling, het componeren van muziek of een gedicht. In de gemeente Zutphen zelf zien we een tweetal belangrijke verhaallijnen die we in de beleidsperiode 2025 – 2028 sterker willen neerzetten: het erfgoed van Zutphen en de klassieke muziek.

De titel van dit hoofdstuk kunnen we daarom op twee manieren lezen. Inwoners verbinden zich aan elkaar door de verhalen die verteld worden. We leren door deze verhalen te vertellen elkaar kennen en we komen in aanraking met nieuwe ideeën en onderwerpen. Deze verhalen zijn veelzijdig omdat het de veelzijdigheid van onze inwoners reflecteert. Het delen van verhalen heeft ook een gunstig effect op het welzijn van onze inwoners. Het bezig zijn met kunst en cultuur zet inwoners in hun kracht, ze zijn trots om hun verhalen te delen en het leidt tot verbinding en sociale cohesie.

Maar verhalen zijn er ook als inspiratie, een duidelijk verhaal voor onze bezoekers en de toeristen die naar onze gemeente trekken. Uit de regio, landelijk maar ook internationaal.

In dit hoofdstuk werken we onze hoofddoelstelling:
Gemeente Zutphen heeft een regionale betekenis, relevantie en aantrekkingskracht dan ook verder uit.

2.1. Versterken van de verhaallijnen van de gemeente Zutphen

Voordat we verder uitzoomen richting de regio kijken we eerst naar de verhaallijnen die er zijn in Zutphen.

De basis van het verhaal

Een verhaal maak je samen. Onze inwoners vormen samen met de culturele instellingen en de plekken waar gemaakt kan worden een levendig geheel. Met een zestal basisinstellingen kent de gemeente Zutphen een sterke culturele basis. In deze basis zijn de disciplines theater, dans, muziek, literatuur, film en beeldende kunst vertegenwoordigd. Ze vormen de basis van ons cultuuraanbod.

Onze zes basisorganisaties

BIJdeBieb
bibliotheek – toegang tot (media)kennis, informatie en persoonlijke ontwikkeling

Hanzehof
theater en podium – aanbod van theater/cabaret en muziek (podiumkunsten)

Muzehof
centrum voor cultuureducatie (ook op scholen) en talentontwikkeling

Luxor
filmtheater – inspiratie en bezinning met film en gesproken woord

De Musea
Museum Henriëtte Polak en Stedelijk Museum - moderne kunst en gemeentelijke erfgoedcollectie

Dat Bolwerck
centrum voor hedendaagse kunst en gedachten – voor reflectie op onze samenleving en democratie

Het Henrick Baderorgel
foto door Tim Wengelaar

Naast deze sterke basis kennen we een aantal meerjarige programma's die inzetten op vernieuwing, educatie en verbinding. Talentontwikkeling en beleving staan hierbij centraal. Denk bijvoorbeeld aan amateurgezelschappen en muziekverenigingen. Deze organisaties zorgen voor festivals, terugkerende evenementen en opleidingstrajecten. Ze bieden plekken aan jongeren en jonge inwoners om creatief bezig te zijn. Daarnaast vinden we het belangrijk dat het aanbod blijft aansluiten op de behoeften van alle inwoners. Daarom ondersteunen we ook incidentele initiatieven en projecten van inwoners, verenigingen en makers uit de Zutphense samenleving. Dit alles zorgt voor een sterke basis en een levendig geheel. Een manier om samen verhalen te vertellen en te maken.

In Zutphen ondersteunen we meerjarige initiatieven, waardoor:

- Inwoners en bezoekers genieten van bijzondere theater- muziek- of dansvoorstellingen in de uiterwaarden van de IJssel tijdens Festival Oeverloos.
- Inwoners en bezoekers tijdens het Internationaal Barok Festival masterclasses volgen en podiumervaring opdoen om zo hun muzikale talenten verder te kunnen ontwikkelen.
- Inwoners en bezoekers nieuwe muziek en nieuwe plekken ontdekken tijdens de Popronde.
- Kinderen en volwassenen muzieklessen volgen en samen spelen in een orkest bij de muziekverenigingen.
- Studenten voorbereid worden op de toekomst als muzikant via masterclasses, research retreats en optredens tijdens het Internationaal Cellofestival.
- Jonge acteurs verhalen maken en spelen in voorstellingen bij Zjuust of Woest Oost.
- Diverse jazz-concerten met artiesten uit binnen- en buitenland.
- En nog meer...

Twee belangrijke verhaallijnen

In de beleidsperiode 2025-2028 gaan we inzetten op het versterken en ontwikkelen van twee verhaallijnen binnen de gemeente Zutphen:

1. Uniek – Erfgoed als inspiratie voor (nieuwe) verhalen;
2. Klassiek – Klassieke muziek blijvend inspirerend.

Het verdwenen kasteel

In 2023 maakten inwoners van De Hoven een eigen theatervoorstelling over 'Het verdwenen kasteel'. Een verhaal over Kasteel de Marsch dat rond 1200 op die betreffende plek in De Hoven heeft gestaan. Dit stukje erfgoed diende als inspiratiebron voor het theaterstuk. Waarbij inwoners als jonkheren en jonkvrouwen of verkleed als ridder een nieuwe draai gaven aan oude verhalen.

Daarnaast kennen we in Zutphen ook de traditie van de stadsdichter. Deze stadsdichter heeft als taak om belangrijke gebeurtenissen in de gemeente vast te leggen met taal.

Theaterproject de Hoven waarbij inwoners een voorstelling speelden over Het Verdwenen Kasteel

Uniek – Erfgoed als inspiratie voor (nieuwe) verhalen.

De unieke historische binnenstad, het Hanzeverleden, Boer Kip, de Warkense Molen, het carillon in de Wijnhuistoren en de gedichten van Ida Gerhardt: onderwerpen die stuk voor stuk bijdragen aan het unieke verhaal van Zutphen. Net als onze unieke inwoners. Zutphen is uniek en daar mogen we trots op zijn. Ons erfgoed is het decor waar cultuur plaatsvindt: een concert in Dat Bolwerck of in de Buitensociëteit, een openluchtvoorstelling in de uiterwaarden van de IJssel of een theatervoorstelling over de geschiedenis van De Hoven.

Ons erfgoed is uniek. Makers, inwoners en culturele instellingen dagen we daarom uit om zich te laten inspireren door ons erfgoed. Ons erfgoed is divers: literair, landschappelijk, religieus, mobiel, immaterieel en bestaande uit archeologie. Het bespelen van de historische carillons en orgels van onze gemeente, het klinkend erfgoed, leidt tot meer interesse en nieuwsgierigheid en biedt kansen voor educatie. In de verschillende musea en ook in het Erfgoedcentrum en de Bourgonjetoren willen we de verhalen van de hele gemeente Zutphen vertellen. De verhalen van vroeger vertellen we op nieuwe manieren. Zo ontstaan er weer nieuwe verhalen. In de beleidsperiode 2025-2028 willen we meer inzetten op erfgoed als inspiratie voor verhalen.

Het museum, de plek waar oud en nieuw, heden en verleden samenkomen

De musea Zutphen beheren de gemeentelijke collectie op het gebied van objecten en verhalen over de geschiedenis van Zutphen. Daarnaast hebben zij ook de collectie moderne kunstwerken van Henriette Polak. In tentoonstellingen verbinden ze het verleden met het heden. Ook maken ze steeds vaker gebruik van het vertellen van nieuwe verhalen door zich te richten op moderne en hedendaagse kunst. Zo werken ze samen met Dat Bolwerck en verschillende musea buiten Zutphen.

Klassiek – Klassieke muziek blijvend inspirerend

Een tweede belangrijke verhaallijn in de gemeente Zutphen is de klassieke muziek. Zutphen kent een rijke traditie van klassieke muziek, van Beethoven, het carillon, de verschillende orgels, tot de harmonieverenigingen en het dweilorkest, en ook op het gebied van koren. In Zutphen zien we klassieke muziek als iets tijdloos, van blijvende waarde en altijd inspirerend. Niet voor niets hebben we passende locaties voor de uitvoering hiervan, denk hierbij aan de Walburgiskerk, de Sint Jan, de Buitensociëteit, maar is ook de openbare ruimte vaak toneel voor verschillende concerten en muzikale uitingen. Daarnaast zorgen meerdere organisaties ervoor dat klassieke muziek levendig blijft en wordt er nieuwe muziek gespeeld. Bijvoorbeeld popmuziek geworteld in klassieke muziek, maar ook nieuwe composities met verrassende instrumentcombinaties.

We blijven het klassieke muziek aanbod voor onze eigen inwoners versterken. Voor zowel jong als oud moeten er volop mogelijkheden zijn om hier van te genieten en zelf muziek te maken. Op het gebied van klassieke muziek kennen we ook een aantal organisaties die verder gaan dan alleen het uitvoeren van een stuk of concert. Ondanks dat we geen universiteit of hbo-onderwijs hebben in Zutphen, bieden zij masterclasses en opleidingstrajecten aan (kunstacademie)studenten. Ook zijn muziekverenigingen belangrijk in dit geheel, veelal sinds oudsher aanwezig in Zutphen en Warnsveld. Door samen muziek te maken ontwikkel je sociale vaardigheden, bijvoorbeeld doordat je met iemand samenwerkt met wie je anders niet zou samenwerken. Daarnaast zorgt het samen maken van muziek voor gezelligheid en ontmoeting. In de beleidsperiode 2025 – 2028 willen we dat Zutphen een plek blijft waar musici (en bezoekers) graag naar toe willen komen voor educatie en beleving. Om het klassieke muziekaanbod in Zutphen verder te brengen, moeten we investeren in de makers en het publiek van de toekomst, de zichtbaarheid van het aanbod en het publieksbereik vergroten door de onderlinge samenwerking tussen organisaties te versterken. Zodat Zutphen een gemeente is waar volop muziek blijft klinken.

Bijzondere combinatie tussen Carillon en Cello op het Wohrmannshofje tijdens het Internationaal Cellofestival

Klassiek: altijd inspirerend

Klassiek betekent eigenlijk de erfenis van duizend jaar aan experiment in een hedendaagse uitvoering. Het is dan interessant hoe klassieke literatuur, jazz of filmklassiekers cross-overs kunnen maken met elkaar en met andere kunstvormen, design, architectuur, met pop of hedendaagse muziek. Dan werkt ‘klassiek’ als een brug tussen verleden en toekomst en geldt ‘klassiek’ niet alleen als bewaarplaats, maar vooral ook als inspiratiebron voor het ontstaan van nieuwe dingen.

Concert ter ere van de 150ste verjaardag van Toonkunst Zutphen in de Buitensocieteit.

2.2 Verhalen verbinden – de sociale kracht van cultuur

Naast de verhalen uit de geschiedenis van Zutphen en culturele organisaties die deze verhalen weer opnieuw vertellen, of als inspiratie gebruiken voor nieuwe verhalen, zijn de verhalen van inwoners net zo belangrijk. Zutphen kent verschillende wijken waarin verschillende mensen met een verschillend en daarmee eigen verhaal samenkomen en samen leven. Ook komen er steeds nieuwe inwoners naar Zutphen. Het vertellen van verhalen zorgt voor verbinding tussen inwoners en heeft een sociale kracht in zich. Door kunst en cultuur als middel in te zetten worden verhalen verteld die anders niet verteld zouden worden en komen mensen met elkaar in gesprek die elkaar anders niet zouden spreken. In de beleidsperiode 2025-2028 willen we dan ook ruimte maken voor deze verhalen. Niet alleen de historische binnenstad staat centraal, maar we willen juist het verhaal van de inwoners uit de verschillende wijken vertellen. Daarnaast willen we plekken stimuleren waar dit al gebeurt, zoals in de bibliotheek, in de wijkcentra of in de verschillende projecten waarbij kunstenaars en creatieve makers samen met inwoners nieuwe verhalen vertellen. Op deze manier draagt kunst en cultuur bij aan de verschillende maatschappelijke opgaven die er spelen en leven.

In de wijken werkt verhalen vertellen verbindend

Een mooi voorbeeld van het vertellen van verhalen in een wijk is het initiatief van jongeren uit de wijk Waterkwartier. Zij maakten een documentaire over “60 jaargastarbeiders in Zutphen”. Ze gingen in gesprek met inwoners over hoe het was om in een nieuw land en gemeente te komen wonen.

Deze verhalen vertaalden ze naar een creatieve vorm van vertellen: een documentaire. Deze documentaire is ook nu nog een groot succes en wordt nog steeds op verschillende plekken vertoond.

in het kader van project Kunstkracht toverden theatermakers Merel Rutgers en Noa Pylyser samen met zo'n honderd Zutphense basisscholieren het plein vóór wijkcentrum Waterkracht om tot 'Wasstraat van Hoop'

2.3 Verhalen kun je beleven

Naast de verschillende betekenissen die we hebben gegeven aan het vertellen van verhalen is het ook belangrijk dat verhalen bijdragen aan de leefbaarheid van Zutphen. Verhalen hebben een artistieke kwaliteit op zich, zorgen voor vermaak en beleving. Door het vertellen van een verhaal aan de hand van een boek, een gedicht, een kunstwerk, concert, een voorstelling, een tentoonstelling of een film draag je bij aan het welzijn van de inwoner, zorg je voor genot en voor vermaak. Je mag als inwoner en bezoeker ook gewoon genieten van het aanbod dat Zutphen heeft op het gebied van kunst en cultuur. Dit aanbod is zowel in de binnenstad als ook in de wijken volop aanwezig. Het is op verschillende manieren, op verschillende plekken, te beleven voor iedereen.

Een nieuw geluid tijdens muziekfestival CTRL ALT FEST op de Schupstoel.
Foto door Sebastiaan Voskamp.

applaus openingsconcert IBFZ 2024 Fotograaf Hans Nijs

Hof van Heeckeren, Museumplein van de Musea Zutphen

2.4 Gemeente Zutphen heeft een regionale betekenis, relevantie en aantrekkingskracht

Naast het vertellen van verhalen van onze eigen inwoners en culturele organisaties constateren we dat Zutphen altijd al een belangrijke regionale rol heeft gekend. Ook regionaal inspireert het verhaal van Zutphen. En trekken bezoekers naar Zutphen om hier te genieten van de verhalen, de monumentale binnenstad, en vooral het rijke culturele aanbod. Dit heeft dan ook positieve effecten op onze economie.

In de beleidsperiode 2025-2028 gaan we dan ook verder inzetten op onze regionale rol en betekenis. Hoe we een gedeelde identiteit en een gedeeld verhaal (wie zijn we als gemeente Zutphen?) gezamenlijk kunnen ontwikkelen en uitdragen, zodat Zutphen een plek is waar mensen willen zijn en blijven. Het gebruik van data is hierbij van groot belang. Bijvoorbeeld wanneer we kijken naar waar onze bezoekers vandaan komen en wat hun behoeften zijn op het gebied van kunst en cultuur. Het gebruik en delen van deze informatie is dan ook noodzakelijk. Het gaat er om dat we cultuur, economie en leefbaarheid als één geheel benaderen – in nauwe samenwerking met alle betrokken partners, met een focus op gedeelde waarden, zichtbaarheid en innovatie.

We stimuleren daarom onze organisaties die regionaal, landelijk en zelfs internationaal actief zijn. Op meerdere terreinen maken zij impact op de stad, door bezoekers naar Zutphen toe te halen, kwalitatief aanbod te bieden en in bovenlokale netwerken te opereren.

Culturele organisaties als ambassadeurs van onze gemeente

Onze organisaties trekken bezoekers en makers uit de regio, het land en het buitenland. Denk hierbij aan het internationaal Cellofestival, het Internationaal Barokfestival, Festival Oeverloos, en het Nederlands Poëzie Film Festival. Organisaties die Zutphen regionaal, nationaal en internationaal op de kaart zetten. Onze verenigingen en makers zijn tegelijk ook ambassadeurs voor Zutphen: van muziek maken tijdens voetbalwedstrijden tot deelname aan landelijke/internationale muziekconcoursen.

Dweilorkest 't Spuit
foto door By Milou

Naast het stimuleren van onze eigen organisaties en verenigingen blijven we ook in de regio samenwerken met de verschillende omliggende gemeenten.

Zo, werken we samen in:

- **De Gelderse Stedendriehoek aan de hand van een Cultuur- en Erfgoedpact. Dit doen we met Apeldoorn, Brummen, Voorst en Lochem. In deze samenwerking zetten we in op amateurkunst, popmuziek, jongeren, erfgoed en podium- en presentatieplekken.**
- **De Cultuurregio Stedendriehoek. Dit doen we samen met Apeldoorn en Deventer. In deze samenwerking zetten we in op festivals en evenementen, cultuur in de buitenruimte, talentontwikkeling en de maatschappelijke waarde van cultuur.**
- **En in de RS4. Een samenwerking met Harderwijk, Doetinchem en Tiel. In deze samenwerking zetten we in op het uitwisselen van kennis over beleidsontwikkelingen met gemeenten in Gelderland van ongeveer een gelijke omvang.**

Door hieraan deel te nemen verstevigen we de positie van de gemeente Zutphen binnen een groter cultureel netwerk. Intussen bouwen we met diverse projecten aan een regionale culturele infrastructuur, waar we ook lokaal de vruchten van plukken.

Samenwerken met het Rijk en de provincie

Naast de samenwerkingen in de regio hebben wij ook korte lijnen met de provincie en ook landelijk, met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De Provincie Gelderland streeft naar een partnerschap met de andere overheden richting een duurzame culturele infrastructuur. “Cultuur en erfgoed is er voor alle inwoners en bezoekers van Gelderland, nu en in de toekomst. Dat betekent dat cultuur en erfgoed toegankelijk moeten zijn en blijven voor het publiek”. Daarnaast ondersteunt het diverse instellingen die van Gelders belang zijn met subsidie. Ook is in 2024 met de cultuurregio’s binnen Gelderland het Convenant Landsdeel Oost ondertekend, samen met OCW en de provincie. Op deze manier verstevigen we ook onze landelijke samenwerking.

Opening van de tentoonstelling ‘Folding Ambivalence’ met werk van Pauline Nijenhuis en Zeno van den Broek (2024) in Dat Bolwerck.

Nederlands Poëziefilm Festival in Luxor

Het slotconcert van het Internationaal Barok Festival 2024 in de Walburgiskerk
foto door Hans Nijs

3. Zutphen als inspiratie voor makers

Waar verhalen zijn, wordt gemaakt. Zutphen biedt sinds oudsher inspiratie voor makers. De monumentale binnenstad kent een rijk verleden aan ambachten en ook nu nog zijn ateliers en maakplekken volop aanwezig. Architectuur uit verschillende perioden en ook beelden in de openbare ruimte, in hofjes en op de kade. De geschiedenis van de makers is nog steeds overal te zien. Maar Zutphen trekt ook nieuwe makers. Jongeren die aan de hand van plekken als Small World Vintage en Alley Cat hun talenten ontwikkelen, maar ook jong volwassenen en gerenommeerde kunstenaars die terug naar Zutphen keren om op een podium te spelen of feestjes te organiseren in het Koelhuis of in de buitenruimte.

In de beleidsperiode 2025-2028 willen we meer ruimte bieden aan makers. Fysieke ruimte door plekken beschikbaar te stellen en figuurlijke ruimte door in te zetten op het culturele netwerk, talentontwikkeling en educatie. Want in Zutphen wordt gemaakt. En kan iedereen kunst en cultuur meemaken.

3.1. We bieden ruimte en plekken aan makers

Op verschillende manieren gaan we de komende jaren inzetten op het bieden van fysieke ruimte aan creatieve makers.

Project het “Hanzehuis” als ontmoetingsplek en dé culturele hotspot van Zutphen

Theater Hanzehof is een theatercomplex met een prachtige Buitensociëteit uit 1891 en een sterk verouderd congres- en theaterdeel uit 1974. De komende jaren willen we inzetten op het vernieuwen van dit verouderde deel door het creëren van een multifunctioneel gebouw, waarbij ook de Buitensociëteit nog beter tot haar recht komt. Een ontmoetingsplek of ook wel huiskamer waar je niet alleen kunt genieten van een theatervoorstelling, cabaret of een concert, maar waar drie instellingen de handen inéénslaan om gezamenlijk een plek te creëren waar kunst, cultuur, welzijn, educatie, talentontwikkeling en participatie samenkomen. De Hanzehof, Muzehof en de bibliotheek bundelen hun krachten en zetten in op één plek die we zowel kunnen zien als dé culturele ontmoetingsplek in de regio, als ook als een poppodium, Taalhuis, kinderbibliotheek, oefenstudio, werkplek, verenigingsgebouw, debatcentrum, grand-café of gewoon als een plek waar je graag komt . Een huiskamer voor de stad. Met als werktitel “het Hanzehuis”.

Het gebouw moet passen bij de behoeften van integraal samenwerken op een plek waar iedereen welkom is, waarbij openheid, (fysieke) toegankelijkheid, duurzaamheid en transparantie de kernwaarden zijn. Openheid naar alle kanten, naar de buurt en de wijk er omheen, naar het park, naar het spoor, naar het centrum, en gericht naar de regio.

Naast dat de uitstraling van het ontwerp van buiten hetgeen is dat als eerste gezien wordt, is de binnenkant van het gebouw minstens net zo belangrijk. Het ontwerp moet passen bij de manier waarop de gezamenlijke programmering wordt neergezet. Een open karakter waarin de zalen en ruimtes multifunctioneel gebruikt kunnen worden. Voor verschillende doelgroepen. Een belangrijke toevoeging aan het huidige gebouw is een kleine zaal, om het levenslang ontwikkelen te stimuleren. Deze sluit aan bij de wensen en behoeften van onze verenigingen en kleinere bands en muzikanten om hun kunsten te laten zien. Het hoofdpodium is vaak te groot voor veel organisaties, waardoor er al jaren een wens is voor een kleinere zaal.

In de beleidsperiode 2025-2028 werken we verder aan het uitwerken van deze plannen.

Marta en Kim (Engel) een circusacrobate en danser voeren een fysiek duet over innerlijke strijd uit tijdens Festival Oeverloos - foto door Maurice Gemmeke

Broedplaats-, atelierruimten- en makers plekken

Een broedplaats is een creatieve plek waar makers, ondernemers en kunstenaars samenkomen en waar gemaakt wordt. Een plek waar makers elkaar ontmoeten, kennis delen, ervaring opdoen en inspiratie uitwisselen. Een plek die betekenis heeft voor haar omgeving en voor de wijk waarin een broedplaats staat. Een broedplaats is hierbij een bruisende plek waar je graag komt en graag wilt zijn. Het is een plek die zorgt voor nieuwe energie, reuring, innovatie en ontmoeting. En veelal is een broedplaats ook een plek waar nieuwe samenwerkingen, collectieven en kunstvormen ontstaan. Het gaat hierbij onder andere om kunstvormen als architectuur, ontwerpen, mode, design, maar ook bijvoorbeeld het maken van podcasts, AI-kunst of verschillende vormen van ambacht.

Om die reden zijn we in Zutphen in 2023 begonnen met het opzetten van een eerste broedplaats aan de Wijnhofstraat. Nog voordat we beleid hebben geschreven zijn we aan de slag gegaan. Gaandeweg leren we, doen we ervaring op en schrijven we het beleid eigenlijk in de praktijk. In de beleidsperiode 2025-2028 werken we aan het uitwerken van het broedplaatsenbeleid. In dat broedplaatsenbeleid, doen we onderzoek naar de verschillende maakplekken (van podia tot ateliers) die er in Zutphen al zijn en daarnaast onderzoeken we wat er nodig is. Hierbij is integraliteit van groot belang. Samenwerking met onze inwoners, de cultuursector, sociaal- en maatschappelijke organisaties en onze vastgoedpartners in de stad. Daarnaast werken we ook binnen de gemeente integraal samen om op deze manier het beleid zoveel mogelijk te laten aansluiten op andere ontwikkelingen, zoals de omgevingsvisie, ontwikkelingen binnen het sociaal domein, binnen economie, vastgoed, maar ook de ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening en specifieke gebiedsvisies.

Cultuur in de wijk(en)

We vinden het belangrijk dat kunst en cultuur voor iedereen dichtbij en toegankelijk is. Cultuur brengt mensen samen en geeft het gevoel dat je ergens bij hoort. Door mee te doen aan culturele projecten leer je nieuwe mensen kennen, wissel je verhalen uit en leer je nieuwe vaardigheden en talenten ontdekken. Cultuur verrast, verwondert, opent gesprekken en verrijkt de directe omgeving van onze inwoners.

Naast het cultureel aanbod in het centrum van Zutphen, waar inwoners en bezoekers bereid zijn om voor te reizen, zetten we in de beleidsperiode 2025-2028 meer in op kunst en cultuur in de wijken. Waarbij het centrum natuurlijk ook een wijk is. In de verschillende wijken kunnen inwoners zelf aan de slag met kunst en cultuur. Een eigen woonomgeving is bij uitstek de plek om verhalen te delen en opnieuw te vertellen, zowel uit het verleden als ook van de toekomst. Kunst en cultuur kunnen uiting geven aan deze verhalen. Waarbij de artistieke waarde van cultuur als middel ingezet wordt om de verhalen op te halen. In deze projecten vinden we het proces net zo

Open Dag Muzehof

Napraten tijdens een dialoogtafel in Wijkcentrum Waterkracht na afloop van Keti Koti, de herdenking van het slavernijverleden.
foto door Quinn Oosterbaan

belangrijk als het resultaat. Begeleiding van een (professionele) kunstenaar is hierbij belangrijk. Een kunstenaar of een maker kan met inwoners in gesprek gaan over wat zij belangrijk vinden. Samen met de inwoners haalt de kunstenaar of maker verhalen uit de wijken naar boven en geven daar een kunstzinnige uiting aan (bijvoorbeeld een documentaire of kunstwerk). Ook de basisinstellingen en andere meer gevestigde organisaties zijn bezig met inzetten op meer kunst en cultuur in de wijken. Het cultureel aanbod is daarmee op verschillende plekken in Zutphen zichtbaar.

Onze organisaties zijn actief in de wijk

- Filmtheater Luxor programmeert op diverse plekken in de wijken van Zutphen een film.
- Dat Bolwerck werkt samen met wijkcentrum Waterkracht om met wijkbewoners aan de slag te gaan met het thema van hun expositie.
- De bibliotheek is in diverse wijk- en buurtcentra beschikbaar voor inwoners voor hulpvragen en activiteiten.
- Door Talentexpress van de Muzehof kunnen kinderen in de leeftijd van 7-12 jaar kennismaken met toneel, dans theater of muziek.
- Door de theaterkit van de Hanzehof kunnen inwoners voor een heel klein bedrag beschikken over geluid- podium- of lichttechniek om hun eigen voorstelling of concert te maken.
- Met “De Musea wijken uit” organiseren de Musea Zutphen ontmoetingen en activiteiten buiten de museummuren. Daarnaast kunnen alle inwoners van de wijken van Zutphen jaarlijks een gratis dag naar de Musea met de “wijk uit naar de Musea dag”.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan een interessant straatbeeld. En de kunstwerken vertellen verhalen van het verleden of het heden. Het verbindt ons namelijk met onze straat, plein, wijk en gemeente. Deze kunstwerken kunnen ook een ontmoetingsplek zijn of herkenningspunt. In Zutphen is er al veel kunst in de openbare ruimte te vinden.

In de beleidsperiode 2025-2028 gaan we ook meer inzetten op kunst in de openbare ruimte. We vinden het belangrijk dat onze openbare ruimte in Zutphen ook een podium kan bieden aan kunst en cultuur en dat er ook gemaakt kan worden. We ontwikkelen daarom specifiek beleid op kunst in de openbare ruimte. We inventariseren de huidige kunstwerken in de openbare ruimte en ontwikkelen een meerjarige onderhoudsplan voor de kunstwerken die nu al aanwezig zijn. Daarnaast zien we kansen om nieuwe kunstwerken toe te voegen in allerlei vormen en maten. Dit kan gaan om muurschilderingen, interactieve beelden, eenmalige performances en bijvoorbeeld voorstellingen op straat. Vaak vinden deze voorstellingen en performances plaats op diverse en verrassende plekken, worden de muurschilderingen op nieuwe plekken aangebracht, op bijzondere gebouwen of op transformatorhuisjes. We vinden het belangrijk dat experts vanuit de sector meedenken en adviseren in het tot stand brengen van deze nieuwe uitingen in de openbare ruimte.

Kunst om te omarmen

Op de IJsselkade staat een beeld van dichteres Ida Gerhardt (1905-1997). Zij is van grote betekenis voor Zutphen. In 2018 maakte Herma Schellingerhoudt een bronzen beeltenis van deze Zutphense dichteres. Tijdens open atelier sessies konden inwoners zien hoe het beeld gemaakt werd door de kunstenares. In 2018 werd ze op de IJsselkade geplaatst, bij de rivier die ze veel in haar gedichten benoemde. Als je goed kijkt naar de schouders van het beeld dan lijkt het alsof ze glimmen. Dat komt omdat inwoners en bezoekers graag een arm om Ida heen slaan en met haar op de foto gaan.

Kleur de Hanze als kunst in de openbare ruimte
foto door Zutphen Promotie

Ida Gerhardt op de IJsselkade
foto door Jolanda van Velzen

3.2. We bieden ruimte en een netwerk aan makers

Naast het bieden van plekken voor makers is het bieden van een netwerk en een mogelijkheid tot maken net zo belangrijk.

Keten van talentontwikkeling

Het is onze ambitie dat iedere inwoner op jonge leeftijd op school, via een bibliotheek of andere culturele instelling, in aanraking kan komen met kunst en cultuur en een leven lang kan ontwikkelen. De keten van talentontwikkeling ziet er ideaaltypisch als volgt uit: In eerste instantie komen inwoners in aanraking met kunst en cultuur en worden ze er enthousiast van (fase oriëntatie en verleiden). Vervolgens gaan inwoners er meer over leren en gaan ze er zelf mee aan de slag (fase educatie). Dit gebeurt bijvoorbeeld op school. Daarna volgt dat inwoners gaan deelnemen en produceren. Bijvoorbeeld door lid te worden van een vereniging of mee te spelen in een toneelvoorstelling. En als laatste volgt dat inwoners hun kunsten tonen aan publiek. Door bijvoorbeeld in een bandje te spelen op een podium. Dit is de ideaaltypische manier. Maar ook op een niet ideaaltypische manier kun je in Zutphen onderdeel zijn van de keten van talentontwikkeling. Je kunt namelijk op elke gewenst moment, op elke leeftijd, met elke achtergrond, meedoen aan kunst en cultuur. We noemen dit ook wel een leven lang leren of een leven lang ontwikkelen. Dit is voor iedereen namelijk op elk moment anders. Wel vinden we het belangrijk dat de (eerste) kennismakingen met kunst en cultuur laagdrempelig zijn, dat er genoeg plekken zijn waar inwoners in aanraking komen met kunst en cultuur en dat de samenwerkingen tussen de culturele organisaties en de verschillende scholen stevig zijn neergezet.

Binnen deze keten van talentontwikkeling hebben we voor jongeren speciale aandacht. Daarnaast willen we jongeren binden aan onze stad en ervoor zorgen dat Zutphen een aantrekkelijke leefomgeving is voor deze jongeren.

Cultuureducatie

Cultuureducatie draagt bij aan kennisoverdracht, persoonlijke ontwikkeling en deelname aan de maatschappij. Cultuureducatie zorgt ervoor dat jonge mensen hun talenten kunnen ontwikkelen, kennis kunnen maken met kunst en cultuur en ze leren om hun gevoelens uit te drukken en betekenis te geven. Cultuureducatie zorgt daarmee voor een eigen manier van leren en communiceren en is daarom een aanvulling op andere vakgebieden en andere kennisdomeinen. Daarnaast geeft cultuureducatie plezier en draagt het bij aan het algemene welzijn [2].

[2] https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2019/12/161001-handreiking-basis-voor-cultuureducatie.pdf

Leerlingen in een van de jeugdensembles van stichting Arcato
foto door Yvonne Lieftink

Door in te zetten op cultuureducatie is talentontwikkeling op verschillende leeftijden mogelijk. De Muzehof als centrum voor de kunsten biedt cultuurmenu's aan op de verschillende basisscholen in Zutphen. Waarbij zowel lokale partijen als ook partijen buiten Zutphen hun programma's en projecten aan de scholen aanbieden. Daarnaast is ook de bibliotheek met haar verschillende programma's actief op de scholen. Maar ook in de voorschoolse opvang of na school. Ook onderzoeken we de mogelijkheden en samenwerkingen op en met de middelbare scholen in Zutphen.

Maar cultuureducatie is in Zutphen ook buiten de scholen volop aanwezig. Denk aan de masterclasses van Cellowercken, de producties van Woest Oost of het Nederlands Poëzie Film Festival, waarbij jongeren aan de hand van poëzie film maken. Of via de verschillende muziekverenigingen, amateurverenigingen of een lezing in Dat Bolwerck. In de beleidsperiode 2025-2028 zetten we verder in op de verbinding van het binnen- en buitenschools aanbod. We vatten educatie als begrip breed op en zetten hier dan ook breed op in.

Pop- en jongerencultuur

In de gemeente Zutphen willen we popcultuur en alternatieve vormen van cultuur stimuleren. Dit doen we omdat veel inwoners (van jong tot oud) al heel lang met popcultuur bezig zijn. Ook veel jongeren voelen zich in deze ‘scene’ thuis. Popcultuur zorgt voor beleving en verbinding. Inwoners genieten hiervan. Daarnaast brengt het reuring en zorgt het ervoor dat inwoners graag in Zutphen komen of verblijven.

Van oudsher kent Zutphen vele talentvolle muzikanten. Van bandjes, tot singersongwriters tot metalmuzikanten. We vinden het daarom belangrijk om ook de komende jaren in te zetten op onze pop- en jongerencultuur. Popcultuur zien we daarmee als een breed begrip en reikt van fashion tot spoken word tot metal. Door het aanstellen van een popmakelaar kunnen we meer jongeren bereiken, helpen in het uitbreiden van hun netwerk, maar zorgen we er ook voor dat jongeren hun talenten verder kunnen ontwikkelen. Op deze manier zetten we in op de leefbaarheid van Zutphen voor muzikanten, en willen we aan de hand van de popcultuur ook inzetten op het stimuleren van andere vormen van muziek. Muziekvormen op andere plekken minder tot uiting kunnen komen, maar waar in Zutphen juist ruimte voor is.

We zetten in op de keten van oefenen, jammen, optreden en ontmoeten.

Het doel is de keten van popcultuur beter zichtbaar en toegankelijk te maken voor aanstaande en bestaande muzikanten.

- Muzikanten hebben een netwerk nodig. Ontmoeting en kennisdeling zijn dan ook belangrijk. Zo leren muzikanten, liefhebbers en kenners van elkaar en ontstaat kruisbestuiving. Popmuziek leent zich uitstekend voor inspireren en samen spelen van jonge en oude muzikanten. (Beginnende) muzikanten worden begeleid op het organisatorische vlak, bijvoorbeeld bij het produceren van muziek of het regelen van optredens.
- In Zutphen moeten er voldoende plekken zijn om te oefenen en te jammen.
- We zetten in op grote en kleine mogelijkheden om cultuur te presenteren op diverse podia.
- Voor de ontwikkeling van popmuziek kijken we ook naar de bredere regio waar diverse initiatieven plaatsvinden (Popronde, Poppunt Gelderland en Stedendriehoek).
- Als laatste is het van belang om de zichtbaarheid van de activiteiten en het aanbod te versterken.

Een sterk cultureel netwerk

In de gemeente Zutphen is er een sterk cultureel netwerk aanwezig. Zoals hierboven al beschreven zit dit netwerk in de samenwerking tussen alle verschillende partijen en organisaties die de cultuursector rijk is. Naast het bieden van ruimte aan makers via plekken willen we ook ruimte bieden aan makers door dit netwerk te versterken. Onze cultuurnetwerker is hierbij betrokken en helpt organisaties onderling verbinden. Verbinding zoeken met elkaar, maar ook met mogelijkheden daarbuiten. We organiseren netwerksessies en blijven in gesprek met de sector.

Een Cultuurnacht in Zutphen

In 2023 organiseerden de basisorganisaties in samenwerking met Zutphen Promotie en Woest Oost een zeer succesvolle museumnacht. Een culturele nacht is bedoeld om inwoners en bezoekers enthousiast te maken voor het hele culturele aanbod in Zutphen om er van te genieten en er om aan deel te nemen. We zien hier een kans om het hele culturele veld, van basisorganisatie tot amateurkunstvereniging te betrekken. Daarnaast is dit een hele mooie samenwerkingskans en gelegenheid voor ondernemers en erfgoedaanbieders (in de binnenstad).

Museumnacht in de bibliotheek (Broederenkerk).

Een nieuw geluid tijdens muziekfestival CTRL ALT FEST op de Schupstoel.
Foto door Sebastiaan Voskamp.

3.3 Iedereen maakt kunst en cultuur mee

Onze tweede hoofddoelstelling is dat in Zutphen iedereen kunst en cultuur mee kan maken. Dit hebben we omschreven in de verschillende voorgaande alinea's. Waarbij we het belangrijk vinden dat er voor iedere doelgroep aanbod is in Zutphen. Of het nu gaat om het bijwonen van een voorstelling, het meedoen aan muziek of dat er in verschillende vormen educatie wordt aangeboden. Daarom willen we ook de komende jaren ons unieke aanbod in stand houden en versterken waar nodig. Klassieke muziek, nieuwe vormen van kunst en cultuur, experiment, maar ook plekken waar gemaakt wordt en kan worden. Daarnaast vinden we het belangrijk dat inwoners hun eigen verhalen kunnen vertellen en zich kunnen laten inspireren door wat er is. Ook in hun eigen wijk. We kijken daarom meer naar de wijken en naar hoe we nog meer van onze nieuwe inwoners onderdeel kunnen laten zijn van wat Zutphen te bieden heeft. Niet alleen door een laagdrempelige manier van aanbieden, maar ook door fysieke toegankelijkheid. Daarom staat in de beleidsperiode 2025-2028 de sociale kracht van kunst en cultuur centraal. Kijken we naar de preventieve werking van kunst en cultuur en sluiten we aan bij de ontwikkelingen binnen het sociaal domein om te kijken hoe cultuur kan bijdragen op het gebied van mentale gezondheid, welzijn, aanpak geletterdheid, armoede, nieuwkomers en inclusie.

Achterhoekse band De Bankdirecteuren in de BurgerSoos.

4. Uitvoering van de cultuurnota 2025-2028

In de cultuurnota 2025-2028 is aangegeven wat we belangrijk vinden en waar we de komende jaren op willen inzetten. Om dit op een goede manier te kunnen doen, gaan we aan de slag met een uitvoeringsprogramma. Een praktische vertaling van onze doelen en ambities. Daarnaast kijken we opnieuw naar onze subsidieregelingen en zetten we in op een integrale aanpak. Als laatste zal er een bijpassend financieel kader opgesteld worden, aan de hand van de voorjaarsnota 2025. We gaan het uitvoeringsprogramma samen met het culturele veld, organisaties, verenigingen en inwoners opstellen, zodat het uitvoeren ervan een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt.

Kunstwerk van Pieter van der Schaaf tijdens de tentoonstelling The Parallel House in Dat Bolwerk.

De rol van de gemeente

Naast het verstrekken van subsidies is het belangrijk dat de gemeente kan adviseren en meedenken met vragen die er leven in de cultuursector. Dit doen we via een-op-een gesprekken en door het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Hier willen we ook de komende jaren op inzetten. Daarnaast faciliteren we de sector door ook de komende jaren een opdracht te verstrekken aan onze cultuurnetwerker en onze popmakelaar. We werken samen met De Stadmaker voor het beheer en opstellen van een broedplaatsenbeleid, we laten de kunstwerken in de openbare ruimte inventariseren en maken we een onderhoudsplan. Daarnaast hebben we een beiaardier die het carillon bespeelt en voeren we de wettelijke taken om onze lokale omroep te faciliteren. Ook kijken we naar de aankomende zorgplicht voor onze bibliotheek. En faciliteren we de Musea voor het beheren en vertonen van onze gemeentelijke kunstcollectie. Op deze manier creëren we als gemeente de mogelijkheid voor iedereen om zelf aan de slag te gaan. De cultuursector weet namelijk zelf het beste wat er nodig is voor en binnen hun eigen sector.

Als gemeente hebben we een aantal wettelijke taken

- Zo heeft de gemeente een zorgplicht (tot in ieder geval 2028 als de nieuwe mediawet ingaat) voor de bekostiging van haar lokale omroep (RTV Berkelstroom).
- Vanaf 2027 gaat de vermoedelijk wettelijke zorgplicht in voor het in stand houden van bibliotheekvoorzieningen. Deze wettelijke zorgplicht, of ook wel extra wettelijke taak, ziet er op toe dat in alle gemeenten een volwaardige bibliotheek aanwezig is. Samen met de bibliotheek in Zutphen wordt gewerkt aan een meerjarenplan.
- Ook het informatiepunt digitale overheid (IDO) valt onder de verplichtingen die de gemeente heeft ten aanzien van de bibliotheek. Een IDO biedt laagdrempelig, gratis en voor iedereen toegankelijke ondersteuning bij vragen over het gebruik van de digitale overheid. Deze informatiepunten zijn vooral in de bibliotheken te vinden.

Drie subsidieregelingen

De gemeente ondersteunt via drie verschillende lijnen de cultuursector met subsidie. Dit zijn subsidies voor de basisinstellingen, de meerjarige initiatieven en de incidentele subsidies.

1. We ondersteunen de culturele basisorganisaties met een jaarlijkse subsidie. Met deze organisaties hebben we meerjarige prestatieafspraken. Hierin staan doelstellingen en eisen op het gebied van governance. We stimuleren dat de culturele basisorganisaties binnen de gemeente Zutphen de Code Diversiteit & Inclusie, de Fair Practice / Fair Pay Code en de Governance Code Cultuur hanteren[3]. Jaarlijks dienen deze organisaties een subsidieaanvraag in en leggen daar ook verantwoording over af. Er zijn twee bestuurlijke overleggen per jaar en een ambtelijk overleg per kwartaal om de voortgang te monitoren.
2. We ondersteunen een aantal organisaties met een meerjarige subsidie. Dit gaat om organisaties die meerdere jaren achter elkaar een festival organiseren of activiteiten die jaarlijks terugkeren en/of het gehele jaar doorlopen. Ook ondersteunen we een aantal verenigingen in de gemeente op het gebied van amateurkunst. Het toepassen van het begrip Fair Pay is bij deze meerjarige initiatievenregeling een verantwoordelijkheid van de organisaties zelf, we kunnen dit als gemeente, binnen onze huidige budgetten (op basis van de begroting 2025), niet actief ondersteunen.
3. We ondersteunen incidentele initiatieven via de subsidieregeling cultuurinitiatieven. Het gaat om subsidies tot maximaal € 7.500 (op basis van 50% van de totale kosten). Het gaat om initiatieven die eenmalig zijn. We kunnen terugkerende initiatieven maar 2 keer in 4 jaar subsidiëren. Zo zorgen we voor een vernieuwend aanbod.

Op deze manier bieden we continuïteit voor de sector en krijgt vernieuwing en experiment altijd een plek. In het uitvoeringsprogramma gaan we aan de slag met nieuwe prestatieafspraken voor onze basisorganisaties, en nemen we de subsidieregelingen onder de loep, passend bij het cultuurbeleid voor de periode 2025-2028. Ook kijken we hoe we initiatieven en experimenten vanuit de samenleving beter kunnen faciliteren.

Een integrale aanpak

Cultuur staat niet op zichzelf. Het draagt bij aan de aantrekkelijkheid, de sociale verbindingen en leefbaarheid in de verschillende wijken binnen de gemeente. In de afgelopen jaren zochten we de samenwerking op met andere sectoren, bijvoorbeeld het sociaal domein of economie en vastgoed. We stimuleerden initiatieven in wijkcentra, initiatieven die maatschappelijke opgaven aankaarten of het aanbieden van cultureel aanbod op plekken waar dat nodig

[3] Voor een uitleg van de drie codes zie: https://cultuurparticipatie.nl/over-ons/codes-reglementen/codes

is, of niet vanzelfsprekend. We werkten samen met wijkcentra of welzijnsorganisaties om cultuur te verweven in hun aanpak. Zo kwamen inwoners steeds meer onverwacht in aanraking met kunst en cultuur.

Ook in de beleidsperiode 2025-2028 zoeken we vanuit het beleidsveld cultuur de verbindingen met andere gemeentelijke beleidsdomeinen op. Denk bijvoorbeeld aan gezamenlijke projecten of het integraal bekijken van opgaven. Cultuur heeft een relatie met toerisme en recreatie, erfgoed, vastgoed, economie, evenementen, sociaal domein, het ruimtelijke domein en onderwijs. Om de bovenstaande beleidsambities uit te voeren is samenwerking hierin essentieel. In het uitvoeringsprogramma volgt de vertaling van deze ambities, projecten en samenwerkingen.

Een bijpassend financieel kader

Het financiële kader in deze nota bestaat uit de vastgestelde begroting voor 2025. Dit is de basis voor de cultuurbudgetten zoals ze de afgelopen jaren zijn ingezet. Passend bij de cultuurnota 2021-2024 “De Stad als Podium”. Jaarlijks indexeert de gemeente haar subsidies op basis van de CBS prijsindex. Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2024 eenmalig een bedrag van € 283.000 beschikbaar gesteld voor het overgangsjaar 2025. Dit in opmars naar deze cultuurnota en om de basis van het culturele aanbod in stand te houden in dit overgangsjaar. Zonder deze middelen hadden we onze basis in 2025 niet in stand kunnen houden. Op welke manier we deze middelen hebben ingezet staat opgenomen in onderstaande tabel.

De financiële keuzes voor de cultuurnota 2025-2028, op basis van onze doelstellingen en ambities, en daarmee de onderbouwing hiervan, leggen we voor aan de gemeenteraad met de voorjaarsnota 2025. Als we kijken naar de primaire begroting voor 2025 en de inzet van de reserve, kunnen we constateren dat er meer budget nodig is om ons huidig cultureel aanbod in stand te houden. Op basis van de financiële keuzes wordt het uitvoeringsprogramma opgezet en verder vormgegeven.

De mate van Fair Pay kan financiële consequenties hebben

Fair Pay gaat over passende beloning van diegenen die actief zijn in de cultuursector. Uit onderzoek van Platform ACCT blijkt dat in de cultuursector veel bijkomende werkzaamheden niet worden vergoed [4]. Deze vorm van eerlijke beloning heeft echter verregaande financiële gevolgen voor culturele organisaties [5]. We willen verder inzetten op Fair Pay (eerlijke beloning) in ieder geval bij onze basisorganisaties, maar ook binnen de meerjarige initiatieven en incidentele subsidies. Het toepassen van Fair Pay bij meerjarige initiatieven heeft dusdanige financiële gevolgen, dat dit alleen kan bij uitbreiding van de cultuurbegroting.

[4] https://www.lkca.nl/opinie/fair-pay-moreel-appel
[5] https://smacc.nl/fair-practice-code-vergt-extra-geld-voor-programmering/

Maar aan dat laatste zitten kanttekeningen: voor sommige makers zijn inkomsten, hoe gering ook, noodzakelijk. Bij inzetten op volledige Fair Pay kan het zijn dat de betreffende culturele organisatie daarvoor het budget niet heeft. Dit heeft als gevolg dat organisaties activiteiten moeten schrappen, omdat dit meer geld kost of dat bepaalde makers niet meer worden betrokken omdat organisaties dit niet meer kunnen betalen. Zo kan Fair Pay juist tot verschraling van activiteiten bij makers leiden. Soms wordt dan gekozen voor een tussenvorm (dus niet volledige Fair Pay). Het principe is: ‘pas toe en leg uit’. In het uitvoeringsprogramma benoemen we ook de mate waarin Fair Pay (eerlijke beloning) wordt toegepast.

	Cultuurbegroting 2025	**Incidentele toevoeging 2025 uit de reserve Cultuur**
Basisorganisaties	**€ 4.400.969**	**€ 179.221**
Hanzehof	€ 1.228.649	
Muzehof	€ 411.000	
Bibliotheek	€ 1.033.399	
De Musea	€ 1.205.200	€ 113.521
Dat Bolwerck	€ 178.000	€ 62.100
Luxor	€ 128.500	
Lokale omroep	€ 37.000	€ 3.600
Meerjarige initiatieven	**€ 283.100**	**€ 98.000**
Incidentele subsidies	**€ 102.100**	
Kunst algemeen	**€ 42.800**	
Cultuur- en erfgoedpact	€ 15.000	
Overig	€ 27.800	
Broedplaatsenbeleid		**€ 75.000**
Kunst openbare ruimte	**€ 17.100**	
Cultuurnota	**€ 80.300**	
Cultuurnetwerker	€ 35.000	
Popmakelaar	€ 16.000	
Cultuur in de wijk	€ 19.000	
Overig	€ 10.300	
Carillons	**€ 19.400**	

* De dikgedrukte aantallen zijn de totaalbudgetten. Daaronder is waar relevant, een uitsplitsing van het totaalbedrag aangegeven of voorbeelden van waar het budget aan wordt besteed.

De tentoonstelling Folding Ambivalence door Zeno van den Broek en Pauline Nijenhuis in D

bijlage I - Uitkomsten Participatiesessies de Creatieve Stad

Samenvatting Uitkomsten | Ronde 1 - Talentontwikkeling

Sessie 1: Talentontwikkeling en Samen Bouwen aan Ketens

Deze ronde richtte zich op het versterken van talentontwikkeling in Zutphen door het toegankelijker te maken, samenwerkingen te verbeteren en een stevige infrastructuur op te zetten. Belangrijke vragen gingen over hoe talentontwikkeling zichtbaar, meetbaar, en structureel ingebed kan worden.

Belangrijkste Uitkomsten

Talentontwikkeling in Zutphen

- Talentontwikkeling begint vaak met kennismaking op jonge leeftijd (bijv. op basisscholen).
- Er is behoefte aan een helder overzicht van wat Zutphen al biedt en waar nog ruimte ligt voor verbetering.
- Talentontwikkeling wordt gezien als een proces dat zowel artistieke als sociale, financiële en fysieke gezondheid bevordert.

Drempels en toegankelijkheid

Belangrijke obstakels:

- Financiële drempels (kosten, contributies).
- Onbekendheid met het culturele aanbod.
- Het gevoel van “dit is niet voor mij.”

Oplossingen

- Laagdrempelige kennismaking met cultuur.
- Inzet van cultuurcoaches, cultuur contactpersoon en platforms zoals Zutphen Actief.
- Meer zichtbaarheid en toegankelijkheid via bijvoorbeeld een centrale culturele kaart met overzicht van financiële regelingen en activiteiten.

Samenwerking en kennisdeling

- Sterkere verbindingen tussen educatie en bestaande initiatieven, zoals Woest Oost, zijn cruciaal.
- Samenwerken met scholen om cultuur voor iedereen bereikbaar te maken, ook voor doelgroepen die normaal niet in aanraking komen met kunst en cultuur.
- Projecten waarin de doelgroep mede-eigenaar wordt van het proces, in plaats van alleen deelnemer, worden als waardevol gezien.

Langdurige en structurele talentontwikkeling

- Talentontwikkeling moet niet ophouden na een eerste kennismaking; er is behoefte aan structurele trajecten die jongeren en volwassenen ondersteunen bij hun groei.
- Belangrijk om in te zetten op een breed aanbod voor alle leeftijden, zodat talent op elk niveau ontdekt en gestimuleerd wordt.
- De gemeente wordt als belangrijke facilitator gezien, vooral in het creëren van laagdrempelige mogelijkheden.

Behoud en terugkeer van talent

- Hoewel het belangrijk is dat talent “uitvliegt,” zou er meer gedaan kunnen worden om een band te behouden met de stad, bijvoorbeeld door boegbeelden of evenementen waar talent terugkomt.
- Voorbeelden zoals Arcato (professionele ontwikkeling), Berkelstroom (radio-ervaring), en Theater de Rode Hoed (mogelijkheden voor mensen met een beperking) laten zien hoe diverse niveaus van talentontwikkeling mogelijk zijn.

Zichtbaarheid en infrastructuur

- Een betere zichtbaarheid van culturele mogelijkheden is essentieel, bijvoorbeeld via een centrale website of culturele kaart.
- Zichtbaarheid omvat ook zichtbaarheid van financiële regelingen en subsidies, zodat financiële drempels verlaagd worden.

Belangrijkste Actiepunten voor het Culturele veld

Versterken van zichtbaarheid

Een centrale plek (bijv. online) voor overzicht van cultureel aanbod, financiële regelingen en mogelijkheden.

Aanpakken van drempels

Meer laagdrempelige kennismakingstrajecten voor alle leeftijden.

Structurele samenwerking

Verbindingen versterken tussen scholen, cultuurorganisaties en bestaande initiatieven.

Talent vasthouden

Projecten en evenementen organiseren die talent laten terugkeren naar Zutphen.

Samenvatting Uitkomsten | Ronde 2 - Bouwen

Sessie 1: Talentontwikkeling en Samen Bouwen aan Ketens

Deze ronde richtte zich op het versterken van samenwerking binnen talentontwikkeling. De deelnemers bespraken het doel en de noodzaak van samenwerking, kansen en uitdagingen bij verschillende samenwerkingsverbanden, en hoe verbinding kan leiden tot een sterker cultureel veld in Zutphen.

Belangrijkste Uitkomsten

Doel van samenwerking

- Samenwerking moet leiden tot een versterking van het culturele veld door kennis, ervaringen en publiek te delen.
- Het kan bijdragen aan meer toegankelijkheid, zowel voor deelnemers als publiek.
- Het doel is een bredere rol voor basisorganisaties en meer zichtbaarheid voor de cultuursector in Zutphen.

Is samenwerking altijd noodzakelijk?

- Samenwerking is niet in alle gevallen noodzakelijk, maar het delen van kennis en expertise is altijd waardevol.
- Projecten waarbij samenwerking een natuurlijke meerwaarde heeft, zoals gezamenlijke producties of ontmoetingen tussen amateur- en professionele instellingen, zijn het meest effectief.

Kansen en uitdagingen in samenwerking

Kansen

- Gezamenlijke projecten en producties, zoals orkesten en koren bijeenbrengen of pilot-budgetten inzetten voor nieuwe initiatieven.
- Het opzetten van platforms waar organisaties elkaar kunnen vinden, zoals een netwerk voor muzikanten, bijeenkomsten, of een gedeelde culturele kaart.
- Verbinding met andere domeinen zoals onderwijs, welzijn, en toerisme om culturele samenwerking breder in te zetten.
- Creëren van ontmoetingsmomenten, zoals “Mede in Zutphen” of gezamenlijke evenementen.
- Wisselwerking tussen expertises, waarbij organisaties elkaars achterban en netwerk mobiliseren.

Uitdagingen

- Angst voor identiteitsverlies binnen organisaties en wantrouwen in samenwerkingen.
- Onvoldoende kennis over het bestaande culturele aanbod in Zutphen.
- Behoefte aan een sterkere rol van de gemeente, niet alleen als subsidieverstrekker maar ook als samenwerkingspartner.
- Diversiteit en inclusiviteit blijven achter, vooral in domeinen zoals popmuziek.

Samenwerking tussen amateurkunst en professionele instellingen

- Het versterken van samenwerking tussen amateurkunst, professionele instellingen en de gemeente kan bijdragen aan talentontwikkeling en toegankelijkheid.
- Voorbeelden zoals het “Hanzehuis”-traject tonen aan hoe samenwerking met partners kan groeien.
- Het behouden van eigen identiteit binnen samenwerkingen is belangrijk, maar er is behoefte aan meer openheid en vertrouwen.

Betrekken van nieuwe doelgroepen

- Het bereiken van onbekende groepen en het ontdekken van nieuwe gemeenschappen, zoals in popmuziek of wijkgerichte initiatieven, is een belangrijke kans.
- Drempels zoals zichtbaarheid, diversiteit en toegankelijkheid moeten worden aangepakt.

Praktische initiatieven en ideeën

Concrete ideeën

- Platforms en ontmoetingen faciliteren, zoals netwerkbijeenkomsten of discipline-specifieke sessies.
- Kleine pilot-budgetten beschikbaar stellen voor nieuwe samenwerkingen.
- Laagdrempelige initiatieven organiseren om diversiteit en inclusiviteit te vergroten.
- Samenwerking op specifieke domeinen, zoals popmuziek, welzijn of educatie, uitbreiden.

Samenvatting Uitkomsten | Ronde 3 - Ketens

Sessie 1: Talentontwikkeling en Samen Bouwen aan Ketens

Keten 2

De organisaties hebben zich gepositioneerd langs de talentontwikkelingsketen van wijkgerichte initiatieven tot landelijke instellingen, met enkele aanvullingen op internationaal niveau. De discussie richtte zich op hoe initiatieven op verschillende niveaus bijdragen aan talentontwikkeling en verbinding, en waar kansen en uitdagingen liggen.

Hoofdpunten per fase in de keten

Start: Mensgerichte initiatieven

Het begint bij de persoon zelf. Initiatieven die gericht zijn op de mens in plaats van een wijk, stad of land.

Wijkgerichte Initiatieven

- Muzehof speelt een centrale rol in wijkgerichte activiteiten, waarbij diversiteit, toegankelijkheid, en mobiliteit worden benadrukt.
- Elke wijk heeft een uniek aanbod, maar er kan meer gekeken worden naar hoe dit wordt benut en gepromoot.

Op en Rond School

- Muzehof werkt ook samen met scholen om talentontwikkeling al op jonge leeftijd te stimuleren.
- Er ligt een sterke nadruk op kennismaking met cultuur binnen het onderwijs.

Zutphen de Stad

- Beethoven Festival trekt bezoekers uit Nederland, België, en Duitsland,
- Het festival benadrukt dat er in de wijken meer podia en activiteiten zouden kunnen zijn om een breder publiek te bereiken.

Stedendriehoek en Omgeving (tot 40 km)

- Stichting Zutphen Literair: Richt zich op verbinding door literatuur en poëzie en wil een breder publiek in de regio bereiken.
- Doelstelling is om Zutphen cultureel te versterken en breder te positioneren in de regio.

Landelijke Instellingen

- Ticketverkoop en publiek: Veel bezoekers van culturele evenementen in Zutphen komen van buiten Gelderland en Overijssel (circa 40%).
- Er is behoefte om Zutphen sterker te profileren binnen landelijke festivals en evenementen.

Internationaal

- Musea Zutphen bereikt een internationaal publiek door Europese thema's zoals de Vikingen en de Hanzecollectie.
- De musea werken samen met verenigingen en functioneren als expertisecentrum op internationaal niveau.
- Workshops op lokaal niveau bieden mogelijkheden om de internationale aantrekkingskracht verder te verbinden met de lokale gemeenschap.

Belangrijkste Kansen en Uitdagingen

Kansen

- Verbinding met wijken: Meer aanbod en zichtbaarheid op wijkniveau kan de toegankelijkheid van cultuur verbeteren en een breder publiek betrekken.
- Regionale samenwerking: Samenwerking binnen de stedendriehoek en met omliggende gemeentes kan helpen om talentontwikkeling en cultuur breder te positioneren.
- Internationaal profiel: De internationale aantrekkingskracht van musea en festivals biedt kansen om Zutphen als culturele bestemming te versterken.

Uitdagingen

- Lokale faciliteiten: Het tekort aan geschikte locaties, vooral met goede akoestiek, beperkt de mogelijkheden voor evenementen en festivals in Zutphen.
- Publieksbereik: Het betrekken van publiek uit wijken en regio's waar cultuur minder vanzelfsprekend is, vraagt om gerichte inspanningen en promotie.
- Langzame processen: Het realiseren van bredere samenwerking en zichtbaarheid voor festivals en andere initiatieven kost tijd.

Conclusies en Aanbevelingen vanuit de culturele organisaties

- Meer focus op wijken: Versterk het culturele aanbod en de zichtbaarheid in wijken om een breder en diverser publiek te betrekken.
- Regionale samenwerking: Bouw verder aan verbindingen binnen de stedendriehoek en met omliggende gemeentes om cultuur en talentontwikkeling breder uit te dragen.
- Investeren in faciliteiten: Vergroot het aantal geschikte locaties in Zutphen, zowel voor kleine als grotere evenementen, om culturele groei te ondersteunen.
- Sterkere profilering: Zet in op het promoten van Zutphen als culturele bestemming, zowel landelijk als internationaal, en maak hierbij gebruik van bestaande sterke punten zoals musea en festivals.

Samenvatting Uitkomsten | Ronde 1 Fundamenten en Kracht

Sessie 2: Dat klinkt goed! Klassiek

Onze Kracht en Waarde

Unieke Kracht van Zutphen

- Zutphen heeft een rijke traditie in klassieke programmering, waarbij kwaliteit en historische context centraal staan.
- Klassieke muziek en cultuur vormen een fundament waarop nieuwe stromingen en experimenten voortbouwen.
- De identiteit van Zutphen wordt versterkt door haar klassieke aanbod en trekt bezoekers uit het hele land.

Waarde van Klassieke Programmering

- Klassieke muziek is de basis voor vele andere muziekgenres en kunstvormen.
- Het belang ervan moet beter worden uitgelegd en toegankelijk worden gemaakt.
- Zonder investeringen blijft klassieke programmering exclusief voor een beperkte groep.
- Klassieke cultuur is diep geworteld in de burgercultuur en vormt een brug naar de toekomst.

Huidige Succesfactoren en Uitdagingen

Succesfactoren

- Breed en hoogwaardig aanbod, passend bij het karakter van Zutphen.
- De charme van de stad, historische locaties en een compacte opzet dragen bij aan de ervaring.
- Creatieve inwoners en betrokkenheid van musici, schrijvers en makers.
- De behoefte aan verdieping en kwaliteit groeit onder het publiek.

Uitdagingen

- Behoud van infrastructuur en locaties, vooral scholen en culturele instellingen.
- Klassieke programmering toegankelijk maken voor jongere generaties en diverse doelgroepen.
- Balans tussen kwaliteit en kosten, vooral door hoge prijzen van locaties en organisatie.
- Meer samenwerking en afstemming nodig tussen aanbieders om overlap te voorkomen en gezamenlijke initiatieven te versterken.
- Zichtbaarheid en publieksbereik verbeteren, zowel lokaal als regionaal.

Onderscheidend Vermogen

- Zutphen onderscheidt zich door de combinatie van erfgoed, muziek en compacte, historische locaties.
- De stad biedt een mix van oude en nieuwe klassieke muziek, met ruimte voor experiment en innovatie.
- De culturele ervaring gaat verder dan alleen muziek: de omgeving versterkt de beleving.
- Zutphen voelt als een bestemming waar je ontspannen aankomt, zonder de drukte van grote steden.

Kansen en Verbeterpunten

- Jongeren betrekken: Meer initiatieven voor klassieke muziek toegankelijk maken, moderne formats ontwikkelen en luisteren naar de behoeften van jong publiek.
- Samenwerking en coördinatie: Betere afstemming van programmering, gezamenlijke initiatieven zoals een Uitmarkt of combinatietickets.
- Publieksbereik vergroten: Aandacht voor marketing, zichtbaarheid en de rol van de VVV versterken.
- Nieuwe locaties benutten: Ongebruikelijke of verrassende plekken inzetten, bijvoorbeeld een klassiek concert in de wijk.
- Vrijwilligers en verbinding: Actieve inzet van vrijwilligers om de programmering te ondersteunen en het publiek te betrekken.

Wat betekent Klassiek?

- Uit de verschillende perspectieven blijkt dat klassiek een breed en veelzijdig begrip is:
- Een basis voor alle muziekgenres, voortdurend in ontwikkeling.
- Tijdloos, van blijvende waarde en altijd inspirerend.
- Rustgevend, verbindend, emotioneel en energiegevend.
- Een kunstvorm die mensen optilt, plezier geeft en cultuur draagt.

Conclusie

Zutphen heeft een sterke klassieke programmering met een rijke traditie en unieke locaties. De uitdaging ligt in het behouden van kwaliteit, het toegankelijk maken voor een breder publiek en het versterken van samenwerking en zichtbaarheid. Klassieke muziek blijft een krachtig element in de identiteit van Zutphen en vormt een brug tussen verleden en toekomst.

Samenvatting Uitkomsten - Ronde 2 Vernieuwing en Verbreding

Sessie 2: Dat klinkt goed! Klassiek

Verbinden van Disciplines en Domeinen

- Klassieke muziek biedt veel mogelijkheden voor kruisbestuiving met andere kunstvormen zoals film, poëzie, ballet en theater.
- Samenwerkingen tussen verschillende disciplines kunnen klassieke muziek toegankelijker en aantrekkelijker maken voor een breder publiek.

Concrete ideeën

- Orgel + film of poëzie - Muziek + ballet of theater
- Samenwerking tussen muziek en musea/evenementen
- Er is behoefte aan een bredere culturele samenwerking en een gezamenlijke cultuuragenda waarin culturele partners beter worden vertegenwoordigd.

Balans tussen Behoud en Vernieuwing

- Het klassieke aanbod moet van hoge kwaliteit blijven, maar tegelijkertijd vernieuwend en toegankelijk zijn voor een breder publiek.
- Er is durf nodig om nieuwe verbindingen aan te gaan en traditionele structuren te doorbreken.
- Samenwerking kan helpen om nieuwe vormen en verrassende combinaties te realiseren, bijvoorbeeld door jaarlijks met een onverwachte partner samen te werken.
- De infrastructuur moet beter bereikbaar en betaalbaar worden voor amateurgezelschappen en experimentele initiatieven.

De Toekomst van Klassiek in Zutphen

- Klassieke muziek is geen elitaire kunstvorm, maar een breed toegankelijke vorm van cultuur die raakt en inspireert.
- Er is behoefte aan een inclusieve benadering:
  - Sociale ticketservice of tienrittenkaart om cultuur voor iedereen toegankelijk te maken.
  - Betere profilering van Zutphen als “muziekstad” en versterking van de culturele identiteit.
  - Creëren van een culturele kaart naast de bestaande sociale kaart om het aanbod inzichtelijker te maken.
- De uitdaging ligt in het bereiken van nieuwe doelgroepen en het overbruggen van verzuiling binnen het culturele veld.
- Nieuwsgierigheid en creativiteit moeten worden aangemoedigd om klassiek aantrekkelijk en relevant te houden.

Conclusie

Zutphen heeft een sterke basis in klassieke programmering, maar kan nog groeien door nieuwe verbindingen aan te gaan met andere kunstvormen, het bedrijfsleven en een breder publiek. Er liggen kansen in innovatie, samenwerking en inclusiviteit, zodat klassiek in Zutphen niet alleen tijdloos blijft, maar ook toekomstbestendig worden.

Samenvatting Uitkomsten - Experiment en vernieuwing

Sessie 3: De Creatieve Stad

Een samenvatting van de resultaten van de brainstorm over Experiment en vernieuwing in Zutphen. Het ging over wat experiment en vernieuwing inhoudt voor het culturele veld en over de ruimte die dit vraagt. Als het gaat over deze ruimte, maken we een onderscheid tussen fysieke ruimte (locaties & plekken) en de figuurlijke ruimte (bv. vrijheid, wet- en regelgeving).

Experiment en vernieuwing

- Welke kansen liggen er in Zutphen voor experiment en vernieuwing? Hoe blijven we de culturele sector in Zutphen vernieuwen naar de toekomst toe om het voor makers, inwoners en bezoekers een interessante plek te houden en maken.
- Er gaat veel aandacht naar het historisch centrum van Zutphen. Oproep voor meer aandacht voor de mensen, de makers, de verhalen, waarmee we tevens een brug kunnen slaan tussen de gebeurtenissen uit het verleden die ons vormen in het heden. We houden aandacht voor onze geschiedenis, maar wel via nieuwe verhalen van mensen uit het nu.
- Het centrum is ook gewoon een wijk. Wel een belangrijke plek in de stad, omdat het ons bindt en het een interessante plek is voor jongeren om te zijn, maar vergeet de andere wijken niet.
- Stop met de dingen die niet werken.
- Zoek naar manieren om de creativiteit van de stad zichtbaarder te maken. Er zijn heel veel makers in Zutphen, van hobby tot internationale bekende professionals. Er wordt heel veel onzichtbare kunst gemaakt binnen de muren van de huizen. Zorg dat de grote namen verbonden blijven aan de stad. Zo blijft de stad een interessante plek om te vestigen en om te verblijven. En kunnen startende makers zich optrekken aan de gevestigde makers.
- Autonome makers zijn belangrijk voor de stad. Het faciliteren van het onverwachte, in vrije ruimte vanuit vertrouwen, is de kracht van autonome kunst.
- In Zutphen zitten heel veel verschillende doelgroepen, misschien niet haalbaar om voor elke doelgroep een programmeer-ruimte te creëren. Kans: Sexyland-achtig concept: een ruimte die voor (bijna) alles en door iedereen geprogrammeerd kan worden.
- Maak ruimte voor de 20ers en 30ers in de stad. Er komen meer jongeren naar de stad i.v.m. woningnood in grotere steden. Creëer een divers aanbod. Er is in ieder geval behoefte aan een plek voor alternatieve muziek.

Niet over het hoofd zien

- Er is behoefte om het culturele netwerk in Zutphen te versterken. Door elkaar vaker te ontmoeten ontstaat er uitwisseling, inspiratie en samenwerking. Cross overs tussen verschillende werkvelden, locaties en organisaties. Jaarlijkse (of meerjaarlijkse) bijeenkomsten van de culturele sector (zoals deze bijeenkomst, een netwerkborrel of ander leuk programma).
- Openbare en toegankelijke plekken dragen bij aan bovenstaand en betrekken ook de inwoners.

Kortom: Experiment vraagt om plek. Een plek waar je de vrijheid voelt om je autonoom kunstenaarschap uit te oefenen. Een plek waar je andere makers kan ontmoeten, inspireren en kan samenwerken. Een plek waar je je kunst kan tonen aan publiek. En een plek waar het mag mislukken om daarna weer een nieuw idee uit te proberen.

Wat is figuurlijke ruimte?

Figuurlijke ruimte draait om een inclusieve, non-hiërarchische en oordeelloze omgeving waarin rollen organisch ontstaan. Het betekent vrijheid in denken, uitdaging en uitnodiging zonder beperkingen. Een veilige plek waar men ideeën kan delen en ruimte kan nemen én geven.

Wensen voor de toekomst

- Beleidsvorming moet dynamisch blijven en ruimte bieden voor ontmoeting en dialoog.
- Acceptatie van verschillende perspectieven is essentieel.
- Kaders zijn nodig, maar moeten flexibel blijven in een veranderende wereld.
- Behoud van democratische en menselijke waarden, vooral ten opzichte van AI.
- Creëren van voorwaarden waarin individuen en organisaties zich vrij voelen.

Belangrijke aandachtspunten

- Een veilige omgeving vereist vooraf goede afspraken.
- Beleidsmaatregelen moeten balanceren tussen flexibiliteit en lange termijn zekerheid.
- Mensen uitdagen betekent ook omgaan met drempels.
- Stemmen die nog niet gehoord worden, moeten actief betrokken worden.
- Algemeen beleid is niet altijd passend; maatwerk is cruciaal.
- Tijd en ruimte voor dialoog is noodzakelijk.
- Erkenning en dankbaarheid stimuleren samenwerking.
- Synergie ontstaat niet als ‘het ego’ centraal staat.
- Het culturele veld moet zich actief profileren.
- Inclusie mag niet leiden tot verlies van het individu.

Concrete stappen vooruit

- Starten met een podcast om bewustwording te vergroten.
- Kleine groepen bijeenbrengen voor idee-uitwisseling.
- Gemeente als vliegwiel voor laagdrempelige toegankelijkheid.
- Regelmatige ontmoetingsmomenten organiseren die ook leuk zijn.
- Vertrouwen als uitgangspunt nemen in plaats van wantrouwen.
- Keuzes durven maken: inclusief of excentriek.
- Verbindingen creëren tussen organisaties en domeinen om samenwerking te stimuleren.

Kortom, figuurlijke ruimte in Zutphen vraagt om flexibiliteit, dialoog, inclusie en vertrouwen. De gemeente en het culturele veld moeten samen actief werken aan een dynamische en veilige omgeving waarin iedereen zijn plek kan vinden.

Walburgiskerk
foto door Jolanda van Velzen.

uit wat ik schep kom voort
bouw klanktorens van harp en vleugels
breek los uit steen en draag mijn hart

in kleuren

meng grondtonen tot luchtwaaiers
schud een lied uit boven de stadsmuur

dat geschiedenis tussen ribben trilt
grijp mijn hand als de roek
zwart klappert in je herinnering
laat egels schuren tegen wat
ontegensprekelijk lijkt

zing tussen klinkers de stilte

kom binnen

rouw traanstreken op mijn doek
breng een lichtlaag van waterschitters aan
spreid maanglans over de nacht

kom tot rust in de holte van welkom
wieg zorgen in de luwte van mijn oor

schets het klapwieken van troostvogels

mond uit in een rivier van kunsten

Gedicht ter gelegenheid van de Cultuurnota,
Dietske Geerlings, Stadsdichter 2025-2026

Colofon

Tekst: Team Cultuur gemeente Zutphen
Ontwerp: Studio van Onna
Met dank aan: Iedereen die heeft meegewerkt aan het tot stand brengen van deze cultuurnota en in het bijzonder onze culturele partners en andere betrokken partijen.

Zutphen